

## Ettevõtja õigus 2

### Tegevuskava ettevõtlusalase õiguskeskkonna rahvusvahelise konkurentsivõime parandamiseks

#### Sissejuhatus

Majanduse kriisijärgne turgutamine on käesoleval ajal nii Euroopa kui ka maailma majanduse põhiküsimus. Euroopa Liit on valusate õppetundide hinnaga kindlustamas majandus- ja rahaliidu toimimist<sup>1</sup> ning liikmesriigid pööravad suurt tähelepanu oma majandusolukorra parandamisele ja majanduspiirkondade konkurentsivõime saavutamisele.

Eesti majanduse arengu kohta kõlab ühepalju nii negatiivseid kui positiivseid arvamusi. Rahandusministeeriumi majandusprognoos<sup>2</sup> ennustab, et Eesti sisemajanduse koguprodukt (SKP) kasvab 2015. aastal 2,5 protsenti ja aastaks 2016 ootab ministeerium kasvu kiirenemist 3,5 protsendini.

Eesti riik on Euroopa Liidus tegutsedes alati toetanud ka õiguskeskkondade konkurentsi ja selle nimel pingutanud. Eesti riigi suunda näitavad seisukohad<sup>3</sup> võtavad arvesse Euroopa Komisjoni riigipõhiseid soovitusi<sup>4</sup> ning aitavad sellega saavutada ELi kui terviku majanduskasvu ja tööhõive strateegiaga ette nähtud eesmärgid. Euroopa Komisjon on hinnanud Eesti riigi plaane kõrgelt.<sup>5</sup>

Eesti on võtnud eesmärgiks suurendada tootlikkust hõivatud kohta Euroopa Liidu keskmisega võrreldes 2015. aastaks 73%ni ja 2020. aastaks 80%ni ning tösta tööhõive määra 20–64-aastaste inimeste seas 2015. aastaks 72%ni ja 2020. aastaks 76%ni. Eesti ettevõtluskeskkonna parandamiseks pööratakse tähelepanu teadus- ja arendustegevuse tõhustamisele ning ettevõtlikkuse arendamisele. Ettevõtjale soodsa õiguskeskkonna ning avaliku infrastruktuuri tagamine ja arendamine on üks riigi seatud eesmärgi saavutamise vahend.

#### Eesmärk

Justiitsministeeriumi poolt 2006. aastal visioonis „Ettevõtja õigus“ välja pakutud lahendused on suurel määral realiseerunud. Õiguskeskkond peab vastama ühiskonna vajadustele ja käima käsikäes ühiskonna üldise arenguga, selleks et tagada ettevõtlust, innovaatilisi lahendusi ja investeeringuid soodustav majanduskeskkond. Käesolev algatus on eelneva järg, mille eesmärgiks on õiguskeskkonda edasi arendada, säilitades juba tehtud muudatuste järjepidevuse. Õiguskorra stabiilsus on väärtus, kuid stabiilsus ei tähenda muutumatust. Riigi ülesanne on seda silmas pidades vaadata tulevikku ning koostöös partneritega leida lahendused majanduselu elavdamiseks. Traditsioonilise ettevõtluskeskkonna kõrval, kus kaupu ja teenuseid pakutakse

---

<sup>1</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2013 määruse (EL) nr 473/2013 euroala liikmesriikide eelarvekavade seire ja hindamise ning nende ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimise tagamise ühiste eeskirjade kohta (ELT L 140, 27.05.2013) kohaselt on euroala liikmesriikidel kohustus esitada igal aastal 15. oktoobriks järgmise aasta eelarvekavad.

<sup>2</sup> <http://www.fin.ee/majandusprognoosid>

<sup>3</sup> Eelkõige on silmas peetud riigi eelarvestrateegiat ja konkurentsivõime kava „Eesti 2020“.

<sup>4</sup> [http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_en.htm)

<sup>5</sup> [http://ec.europa.eu/economy\\_finance/economic\\_governance/sgp/budgetary\\_plans/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/budgetary_plans/index_en.htm)

silmast silma, kasvavad päev-päevalt ettevõtlusmudelid, kus teenuse pakkuja ja tarbija suhtlevad vaid virtuaalmaailmas ning äriühingu juhtimine toimub erinevatel kontinentidel asuvate juhatuse liikmete poolt. Õiguskeskkond peab toetama riigi pakutavate e-teenuste kasutamist nii residentidel kui ka e-residentidel sh andma võimaluse äriühingute ladusaks asutamiseks ja tõhusaks toimimiseks kaasaegsete infotehnoloogiliste võimaluste vahendusel.

Alljärgnevalt on esitatud valdkonnad, mis koostajate hinnangul vajaksid muudatusi või põhjalikumaid reforme, samuti on esitatud võimalikud lahenduskäigud.

## **I. Avalik õigus**

### **1. Majandushaldusõiguse eriosa**

Majandustegevuse seadustiku üldosa seadus (MTSÜS) jõustus 1. juulil 2014. aastal. Majandushaldusõiguse eriosas tuleb kehtestada arusaadavad ja ühtsed alused loakohustuste olemasolule erivaldkondades, täpsustada ebaselged loakohustuste piirid ning lihtsustada keerulist seadusekeelt. Kontseptuaalsel tasandil uuendamist vajavad tehnilise ohutuse valdkond (kõikvõimalikud ohutusosalased pädevustunnistused, samuti nende roll ja seos kutsetunnistustega, akrediteerimismenetlus jms), toidu- ja söödaohutuse valdkond, samuti üldist majandushuvi pakkuvate teenuste reguleerimine (jäätmekäitlus, transport, energia- ja soojatootmine, veevarustus, kanalisatsioon). Majandushaldusõiguse eriosa uuendamise kontekstis on oluline ka haridusnõuetest lähtuvad avalik-õiguslikud piirangud, eelkõige tehnilise ohutuse valdkonda puudutavad ohutusosalased pädevustunnistused, sertifikaadid, samuti nende roll ja seos kutsetunnistustega, akrediteerimismenetlus jms.

### **2. Avalik ühingu- ja konkurentsioigus**

Eestis kehtib hetkel 2001.aastal vastu võetud, järjekorras kolmas konkurentsiseadus, kogu valdkonda reguleeriv normistik on sätestatud mitmes, erineval ajahetkel koostatud eriseaduses<sup>6</sup>. Varasemalt on konkurentsiseadust kasutatud hinnakontrolliks ja ettevõtjatele muude regulatiivsete kohustuste panemiseks, mitte üksnes klassikalistel konkurentsioiguslikel eesmärkidel. Tuleb analüüsida, kas konkurentsiseadus on kooskõlas muudes õigusvaldkondades toimunud arengutega. Infrastruktuuriettevõtjate tegevusega seonduvad küsimused, nagu hinna-regulatsioon, ettevõtjate tegevuse piirangud ja neil lasuvad kohustused, infrastruktuurile juurdepääsu tingimused on lahendatud detailselt ning erinevalt. Tuleb kaaluda, kas konkurentsiseadus vajaks uuendamist selliselt, et kogu õigusvaldkonnas läbivaldt lähtuda ühtsetest põhimõtetest ja terminoloogiast. Konkurentsioigus peab tagama ühest küljest ettevõtlusvabaduse teostamise ning teisest küljest avaliku huvi, mis seonduv kvaliteetsete kaupade ja teenuste saamisega. Lahti on vaja mõtestada nii avalik-õiguslikud kui ka eraõiguslikud konkurentsioiguse normid ning nende suhestumine omavahel, riiklik järelevalve konkurentsireeglite täitmise üle ja riigiabi andmine. Samuti tuleb kõnesoleva teema all käsitleda riigipoolsete majandustoetuste reguleerimisega seotud küsimusteringi ning riigi tegutsemisturul. Hoolimata juba kehtivatest regulatsioonidest ja juhiseid sisaldavatest dokumentidest, võib jätkuvalt täheldada ühtse

---

<sup>6</sup> Näiteks ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seadus, kaugkütteseadus, raudteeseadus, elektroonilise side seadus.

arusaama puudumist eri riigi osaluspoliitikat puudutavates küsimustes ning etteheiteid osaluspoliitika senisele korraldusele. Rahandusministeerium kaardistab 2014. aasta jooksul osaluspoliitika rohelist raamatut koostades probleemkohad, mis on esile kerkinud muu hulgas seoses riigi poolt äriühingute loomise ja äriühingutes osalemisega. Rohelisele raamatule järgnevas valges raamaus pakutakse tõstatatud probleemkohtade lahendusi.

Ajakohastamist vajab ka eraõiguslik konkurentsioigus. Eraõiguslikud õiguskaitsevahendid on küll olemas, kuid need ei toimi tõhusalt. Konkurentsioiguses tuleb selgemalt piiritleda avalik-õiguslikud ja eraõiguslikud tegevused, millal peab sekkuma riik ja millal saab äriühing end kõlvatu konkurentsi eest ise kaitsta.

### **3. Riigihankeõigus**

Eeltoodud avaliku konkurentsioiguse valdkond seondub tihedalt üldhuviteenuste reguleerimisega ja riigihangete õigusega.

Riigihankeõigus teeb läbi suuri muudatusi, sest Euroopa Liidu 2014. aastal jõustunud uued riigihanke direktiivid tuleb oma riigi õigusesse üle võtta 2016. aastaks. Uue riigihangete seaduse väljatöötamise ja huvigruppidega läbirääkimisega on alustatud ning eelnõu esitatakse Vabariigi Valitsusele 2015. aastal. Rahandusministeeriumi poolt huvigruppide kaasabil koostatud väljatöötamiskavatsus märgib eelnõu eesmärgiks reguleerida riigihankeid alla rahvusvahelise piirmäära vastavalt Eesti vajadustele, arvestades ühest küljest hankijate mõistlikku (optimaalset) halduskoormust ning teisalt pakujate huve, samuti arvestades väike ja keskmise suurusega ettevõtjate lihtsustamist, ühtlasi järgides riigihangete võrdse kohtlemise, läbipaistvuse ja kontrollitavuse ning konkurentsi soodustamise põhimõtteid. Selle eesmärgi tagamiseks peab hankija hakkama põhjendama üle rahvusvahelise piirmäära riigihangete puhul seda, kui hankija jätab hanke osadeks jagamata. Tuleb märkida, et olulise muudatusena lisatakse direktiivi tasandil uus hankemenetluse liik, milleks on innovatsioonipartnerlus, mille eesmärgiks on võimaldada veelgi paremini hankida uuenduslikke lahendusi. Riigi huviks on koolitada innovatsiooni ning riigihangete valdkonna eest vastutavate ministeeriumite vahendusel ettevõtjaid headeks innovatsioonipartneriteks.

Elektrooniliste riigihangete (e-riigihangete) korraldamise võimalus avanes hankijatele 2011. aastal, kui tööd alustas e-riigihangete keskkond. Esimesel, seega käivitusaastal moodustas e-riigihangete osakaal kõikidest avaldatud hangetest üksnes 5%. Tõhusa teavitustöö ja koolitamise tulemusena tõusis e-riigihangete osakaal 2013. aastal 45% ning 2014 aasta kümne kuuga on see 70%. Eesti on võtnud eesmärgiks minna e-hangetele täielikult üle juba 2016. aastaks. Seega tuleb jätkuvalt arendada e-riigihangete keskkonda, täiendades veelgi selle funktsionaalsusi ja kasutajamugavust.

### **4. Maksud ja teised riiklikud koormised**

Maksude ja teiste rahaliste kohustustega seotud aruandlus ja asjaajamine on lahutamatult seotud ettevõtja tegevusega. Lisaks numbriliselt väljendatavale maksukoormusele, mida ettevõtja kannab maksude ja koormiste näol, mängib ettevõtluskeskkonna kujundamisel olulist rolli ettevõtjate halduskoormus. Mida selgem ja arusaadavam on ettevõtjate informeerimine riigi ees olevatest aruandlus- ja asjaajamiskohustustest ning mida lihtsam ja läbipaistvam on aruandlus, seda väiksem on ettevõtjate halduskoormus. Samas võib aruandluse ja asjaajamise ettevaatamatu

vähendamise negatiivseks kaasnähuks olla maksupettuste ja teiste õigusrikkumiste lihtsustumine. Seetõttu võib tekkida vajadus korvata pettuste tõttu kaotatavat maksutulu ausate maksajate maksukoormuse suurendamisega (nt maksumäärade tõstmine), et riigi pakutavate avalike teenuste maht ja kvaliteet ei kannataks.

Tuleb analüüsida võimalusi juurutada käibe deklareerimisel füüsiliste isikute tulu deklareerimisega sarnased eeltäitmise põhimõtted. Eeltäidetud käibedeklaratsiooni eesmärk on vähendada ettevõtjate halduskoormust.

Maksu- ja teiste riiklike rahaliste kohustuste täitmine on seotud ka täitmist kinnitavate tõendite väljastamisega, mida ettevõtjad võivad vajada mujal (nt välismaal). Üldjuhul tuleb järgida põhimõtet, et riigi- ega kohaliku omavalitsuse asutused ei nõua eraldi tõendeid ega kinnitusi andmete kohta, mis on juba olemas mõnes riiklikus andmebaasis. Nendes olukordades viiakse tõendid ja kinnitused üle elektrooniliseks kasutamiseks X-tee keskkonda, ent samas võib olla selliseid päringuid, mida X-tesse ei viida. Ka sel juhul tuleb analüüsida võimalusi tõendite ja kinnituste tellimiseks ja saamiseks elektrooniliselt, et vältida või vähendada halduskoormust, mis on seotud nende väljastamisega paberil.

Põhiseaduse § 113 sätestab põhimõtte, mille kohaselt sätestab riiklikud maksud, koormised, lõivud, trahvid ja sundkindlustuse maksed seadus. Seega tuleb kontrollida riigi poolt kehtestatud avalik-õiguslike rahaliste kohustuste reguleeritust seadusega ja seadusega sätestatud piirides. Riigilõivumäärad, mis on püsinud muutumatuna alates eurole üleminekust, korrigeeritakse 2014. aastal Riigikogu menetlusse esitatud seaduseelnõuga (725 SE) ning eelnõu ettevalmistamise käigus on osa ministeeriumite ja ametite võetavate riigilõivude määrade vastavus kulupõhisuse põhimõttega kontrollitud. Järgmisel, 2015. aastal tuleb kontrollida kulupõhisust ka ülejäänud valitsemisalade poolt võetavate riigilõivude määrade puhul (v.a põhjendatud erandid) ning vajaduse korral teha muudatusi. Riigilõivude kulupõhisuse ajakohane ja korrektne järgimine, mis lähtub ühtsetest reeglitest, tagab riigilõivumäärade läbipaistvuse.

Peale eeltoodu tuleb tähelepanu alla võtta ka kohtutäiturite, notarite ja teiste vabade elukutsete esindajate võetavad tasud. Selliste tasude puhul on küsitav, kas, millal ja millises vormis tuleks neid kehtestada, sh maksustada. Tuleb välja selgitada ühtsed reeglid, millest lähtuvalt avalikke makse ja koormisi kehtestatakse.

## **5. Arvestuspoliitika**

Kaalume majandusaasta aruande äärmiselt lihtsa variandi kehtestamist mikroettevõtjatele, kes ei kasuta võõrkapitali ning kellel on vaid üks osanik, kes on ise samal ajal ka juhataja (juhatuse liige). Selline äärmiselt lihtne aruandeformaat ei sisaldaks kasumi- ega tegevusaruannet, vaid ainult bilanssi.

Raamatupidamise seaduse § 7 sätestab raamatupidamise algdokumendile kui majandustehingu toimumist kinnitava tõendi kohustuslikud andmed. Kaalume regulatsiooni muudatust, mille kohaselt raamatupidamiskohustuslane ei pea nimetatud nõuet täitma tehingute korral, mis tehakse füüsilise isikuga ja mille rahaline väärtus ei ületa 1000 eurot. Lihtsustust ei rakendataks, kui tehingu vastaspool nõuab raamatupidamise seadusele vastavat algdokumenti (näiteks arvet).

Arvestuspoliitika uuendamisel kaalume auditi ja ülevaatus kohustuse lävendi ülevaatamist.

## 6. Andmete esitamine ja registripõhine statistika

Eestis on juba pikemat aega kehtinud põhimõte, et riigiasutused ei küsi andmesubjektidelt samu andmeid, mis on juba olemas mõnes teises riigi hallatavas andmebaasis. Samas on asutuste vaheliste e-ühenduste tõhustamine ning andmete taaskasutamise laiendamine endiselt aktuaalne. Sageli juhtub, et riigiasutused vajavad oma ülesannete täitmiseks üsna sarnaseid, ent samas mitte täpselt samu andmeid, kuid andmekogu tohib asutada üksnes seaduses või selle alamaktis sätestatud ülesannete täitmiseks. See tähendab, et ükski riigiasutus ei tohi andmekogu pidada ega andmeid koguda ülesannete tarvis, mis ei kuulu tema pädevusse. Teisalt võivad riigiasutused teha omavahel koostööd selliselt, et esitades andmeid ühele asutusele, võiksid andmeesitajad liikuda ühest e-keskkonnast teise (nt E-maksuametist E-stati) ja esitada sama andmeseansi ajal mõlemale asutusele vajalikke andmeid. Just sel viisil võiks analüüsida maksudeklaratsioonide ja statistiliste aruannete esitamise kohustuste lähendamist teineteisele eesmärgiga vähendada andmeesitajate halduskoormust. Oluline on tagada, et e-keskkondade vahel saaks liikuda sujuvalt ja korduvalt sisse logimata.

Andmeesitajate halduskoormuse vähendamiseks kasutatakse riikliku statistika tegemisel maksimaalses ulatuses andmekogudesse kogutud andmeid, kui need andmed vastavad statistika tegemise kvaliteedikriteeriumitele. Näiteks majandusaasta aruannete ja maksudeklaratsioonide andmeid kasutatakse ettevõtete statistikaaruannete eeltäitmiseks.

Andmeesitaja koormuse vähendamiseks hakatakse majandusaasta aruannete andmeid kasutama ettevõtete statistikaaruannete eeltäitmiseks, väiksemate tööstusettevõtete jaoks asendatakse statistikaaruanne täielikult majandusaasta aruandega.

Masinloetavate e-arvete kasutamine peab muutuma üldiseks era- ja avaliku sektori vahelises arvlemises aastaks 2016, lähtudes B2G (*business to government*) mudelist, kus erasektoril on kohustus avalikule sektorile e-arveid saata ning avalikul sektoril neid vastu võtta. Selle ettevalmistamiseks on valminud e-arvete standard ja e-arvete uuring (<http://www.fin.ee/doc.php?111158>), mille põhjal koostatakse asjakohane tegevuskava ja seaduseelnõu.

## II. Eraõigus

### 7. Ühinguõigus

Tänapäevane majanduskeskkond muutub kiiresti, majandustegevuses on üha olulisemad teenused ja teadmiste tootmine. Ühinguõiguse eesmärgiks on tagada stabiilne ja tõrgeteta toimiv õiguslik keskkond, mis vastab tänapäeva muutuvale majandusolukorrale. Ühinguõiguse nüüdisajastamisel lähtuvalt tänapäevase majanduselu vajadustest ja Eesti ettevõtluskeskkonna / ühinguõigusliku õiguskeskkonna konkurentsivõime tõstmise vajadusest on võtmetähtsusega mitmed küsimused: ühingu asutamise ja tegevuse aluseks olevate dokumentide kohta käiva regulatsiooni analüüs ja parendamine, kapitali kaitse regulatsioonide analüüs, osanike/aktsionäride/liikmete omavaheliste suhete ja ühinguga seotud õigusraamistiku ülevaatamine, sh väikeosanike ja -aktsionäride õiguste tasakaalustatud kaitse, ühingu juhtimisstruktuuri ajakohastamine, juhtorgani liikmete vastutuse küsimuste täpsustamine, ühingu lõpetamisega seonduvate kitsaskohtade analüüs. (Ühinguõigusliku regulatsiooni suurema õigusselguse tagamine, sh põhjendamatute korduste kaotamine, samuti uuemast ühinguõiguslikust

kohtupraktikast lähtuv õigusnormide sõnastamine.) Eri ühinguliikide kohta käivate regulatsioonide ühtlustamine küsimustes, milles erisused ei ole vajalikud ja põhjendatud, tagades siiski samal ajal Eesti ühinguvormide mitmekesisuse ja nende konkurentsivõimelisuse küsimustes, mida ei ole ELi tasemel ühtlustatud. Ühingute piiriülese liikumise edendamine. Tagada osahingu osade parem ja õiguskindlam käive.

Paberivaba ühingute toimimine majandustegevuses, eelkõige ühingu raamatupidamis-dokumendid võiksid olla kõik digitaalsed, see lihtsustaks ka hilisemat likvideerimist, hoiaks kulusid kokku jne. Probleeme võib tekkida rahvusvahelise õigusega sätestatud kohustustega rahvusvahelises kaubaveos, sh tollidokumentidega.

## **8. Äriregister ja ettevõtjaportaali**

Ühinguõigusega on seotud ka registrite tegevust puudutavad muudatused. Äriregistri ettevõtjaportaali lisanduvad veebipõhise teenusena raamatupidamismoodul (eRAM) väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele ja teavituste kalender. Programm genereerib ise aruanded, sh majandusaasta aruande, on loodud liidestused Maksu- ja Tolliameti süsteemidega (KMD, TSD ning selle tähtsamad lisad, tulevikus KMD INF), pankade ja e-arvete operaatoritega (loome API, et kõik e-arvete operaatorid saaks vajadusel meiega liituda).

Teavituste kalender annab võimaluse jälgida lähenevaid sündmusi ja aruannete esitamise tähtaegu ning saada nende kohta meeldetuletusi e-posti aadressil. Automaatselt saadetakse meeldetuletus majandusaasta aruande esitamise kohustuse ja juhatuse liikmete volituste aegumise kohta.

Registritoimingutega seoses saab ettevõtjaportaali liidestused käibemaksukohustuslaseks registreerimise portaali ja kaubamärkide registreerimise portaaliga; muudetakse OÜ tüüppõhikirja; rakendub aadressiandmete süsteem, mille alusel tuleb registrile esitada unikaaladdress, st määrata täpne aadress ADSi järgi. Samuti muudetakse majandusaasta aruande taksonoomiat.

Ettevõtja kasutusse tuleb digiteeritud äri- ja avaliku toimikuga tutvumise lahendus teabesüsteemi vahendusel.

Uue, tasuta arveandmete teenuse abil väljastab register ärinime või registrikoodi alusel väljundandmete komplekti (ärinimi, registrikood, aadress, käibemaksukohustuslase number, andmed maksuvõla ja majandusaasta aruande esitamise kohta). Päringu kasutaja saab arve väljastamisel iga kord kontrollida ettevõtte registrikaardi andmeid või detailsemaid andmeid. Analüüsimisel on e-koosolekute süsteem, mis kujutab elektroonilist keskkonda, mis pakub kasutajatele võimalust elektroonilise hääletamise läbiviimiseks, sh protokollide ja otsuste malle.

## **9. Intellektuaalse omandi õigus**

Kaubamärgid on üks olulisemaid intellektuaalse omandi valdkondi ning nende registreerimine peab olema võimalikult kiire ja kindel. Patendiameti töö tuleb ümber korraldada selliselt, et oleks võimalik kaubamärki taotleda lühema aja jooksul ja teha kõiki intellektuaalse omandi õigusega seotuid registrikandeid täielikult elektroonilises keskkonnas. Mõistliku aja jooksul läbi viidud registreerimismenetlus ning vaidlustatud registreerimisotsuste tõhus ja kiire läbivaatamine tagab ettevõtjale intellektuaalse omandi väärtuse.

Ettevõtjatele on oluline oskusteabe ja ärisaladuse tõhus õiguskaitse, mis tagab erasektori investeeringud teadus- ja arendustegevusse. Tarvis on suurendada ettevõtjate üldist teadlikkust intellektuaalomandi kaitse võimalustest.

## **10. Maksejõuetusõigus**

Äriühingu registreerimine ja ettevõtluse asutamine on tehtud võimalikult lihtsaks. Äritegevuse lõpetamine olukorras, kus majandustegevus puudub, peab olema võlausaldajatele võimalikult valutu. Maksejõuetusõiguse uute lahenduste leidmisel tuleb kaaluda, kas on võimalik kasutada teiste riikide häid, juba toimivaid lahendusi. Maksejõuetusõiguse edendamise eesmärgiga vähendada raugemisega lõppevate pankrottide hulka, suurendada pankrotimenetluse raames võlausaldajatele väljamakstava raha hulka, lühendada menetluste pikkust, parendada maksejõuetusmenetluste mainet ühiskonnas, tagada eri maksejõuetusmenetlusregulatsioonide suurem kooskõla ja harmooniline koostöömimine. Luua tõhusad kontrollimehhanismid menetluse ja haldurite tegevuse üle. Luua pankrotivõlgnike register, mis annaks avalikkusele, eelkõige lepingu-partneritele vajalikku teavet pankrotivõlgniku kohta.

## **11. Muud eraõiguse valdkonnad**

Riigile on oluline tarbijavaidluste kiire ja tõhus lahendamine asjatundlikes kohtuvälistes organites ning kohtu ja kohtuvälise lepitusmenetluse kaudu. Vahekohtute loomisele tuleb kehtestada selged kriteeriumid, mis tagab vahekohtute erapooletuse ning koheselt sundtäidetavate lahendite kvaliteedi.

Kindlustusõiguse nüüdisajastamine eesmärgiga tagada kindlustusandja ja kindlustusvõtja õiguste ajakohane tasakaal ja vajalik õigusselgus. Äriruumide üürituru arendamiseks vaatame üle üürilepinguid käsitleva regulatsiooni.

## **12. Õigusloome kvaliteet**

Õigusloome kui üks poliitiliste otsuste elluviimise vahend peab olema teadmispõhine, kaalutletud ning rangete kvaliteedinõuetega. Selleks tuleb õigusliku lahenduse valimise korral seda hoolikalt kaaluda, mõtestada ja sõnastada. Kuigi võime väita, et praeguseks on valitsuse käsutuses piisav valik instrumente kvaliteetse õigusloome teostamiseks, siis selle instrumentariumi rakendamises esineb ikka veel vajakajäämisi. Teadmispõhiste õiguspoliitiliste otsuste tegemiseks tuleb hinnata nii kehtivat olukorda kui ka soovitatavate tulemuste saavutamist ehk seaduse mõju. Selleks tuleb õigusloome kujundamisse kaasata huvirühmi ja koguda otsuste tegemiseks vajalikke andmeid. Seega ei piisa vaid õiguskorra heast tundmisest, vaid regulatsioonide taga peituvaid mõjusid tuleb laiemalt hinnata. Seetõttu peavad kõik õigusloome protsessis osalejad, sh Riigikogu ja ministriumid, panustama õigusloome kvaliteeti. Justiitsministeerium täiendavat kontrolli tegeva asutusena peab hea seisma selle eest, et õigusloome protsessis järgitaks kõiki nõudeid.

Õigusloome ühe osana tuleb näha ka Euroopa Liidu õigusloomes osalemist ning ELi õiguse kvaliteetset ja sisulist ülevõtmist nii, et ülevõetav haakuks süsteemselt riigisisese õigusega.

Kõik ministriumid osalevad koostöös oma allasutustega Euroopa Liidu õigusloome protsessis ning siingi on oluline kohaldada sarnaseid reegleid kaasamisele. Euroopa Liidu õigusloomes

osalemise tõhusust tuleb hinnata läbi selle, et hiljem Eesti õiguse ühtlustamisel Euroopa Liidu õigusega järgitakse samu eesmärgi, mida esialgu Eesti poolt taotleti.

Eesti osamine Euroopa Liidu õigusloomes ja Euroopa Liidu õiguse ülevõtmine peab vastama parimal võimalikul viisil seatud eesmärkidele Eesti ettevõtluspoliitikas.

ELi õigusloomes osalemisel tuleb horisontaalselt rõhutada Eestile olulisi teemasid, nagu ühtne digiturg, äriühingute piiriülene liikumine, vähene halduskoormus, mõistlikus ulatuses järelevalve, ühilduvad riiklikud registrid ja informatsioonivabadus, autoriõiguse erandite ühtlustamine ELi tasandil.